

ЕКОНОМІКА СПОРТИВНОЇ ІНДУСТРІЇ

Курилко М.Ф., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Позитивний вплив фізичної культури і спорту на економічну систему будь-якої держави має величезний перелік чинників. Необхідно також підкреслити й ту обставину, що в останні десятиліття бурхливого розвитку набула індустрія фізичної культури, спорту і туризму як велика галузь підприємницької діяльності. За кордоном створюється безліч спортивних, фізкультурних і туристичних організацій усіх форм власності, які здійснюють свою діяльність на комерційній основі. До групи таких організацій входять фізкультурні та оздоровчі клуби й асоціації - фітнес-клуби, спортивні секції, школи рукопашного бою тощо.

Іншою складовою спортивного бізнесу є професійний спорт - професійні клуби, ліги і федерації, які діють на основі самофінансування і отримують доходи за рахунок рекламної, видавничої діяльності, продажу прав на теле- і радіотрансляцію національним і міжнародним комунікаційним корпораціям та іншої комерційної діяльності. Крім того, сучасна спортивна індустрія охоплює сферу виробництва спортивного одягу, взуття, інвентарю, тренажерів та аксесуарів. Як окремі компоненти спортивної індустрії можна видокремити інформаційно-спортивний бізнес (спеціалізовані спортивні радіо- і телеканали, інформаційні агенції, спортивні видавництва, сайти тощо) і бізнес на спортивних спорудах (стадіони, басейни, тренажерні зали, спорткомплекси).

За своєю суттю бізнес дуже схожий на спорт: в основі підприємницької діяльності також лежить змагальність і конкуренція, суперництво індивідів і колективів. Мотивом діяльності як у спорті, так і в бізнесі є бажання учасників конкуренції перемогти, довести собі та іншим свою значущість, завоювати повагу оточуючих і колег. Спорт і бізнес, таким чином, тісно пов'язані один з одним, мають аналогічну мотивацію і рушійні сили.

Спортивний бізнес задовольняє такі життєво важливі потреби людей, як прагнення до фізичної активності та довголіття, здоров'я і спілкування, розваг і змістовного проведення дозвілля. На відміну від інших видів підприємницької діяльності, спортивний бізнес виконує соціально значущу роль у протистоянні надмірному споживанню алкоголю і тютюну, у боротьбі зі шкідливими звичками і малорухливим способом життя.

Сфера спортивного бізнесу залучає до своєї орбіти мільйони людей, які відновлюють свій трудовий та емоційний потенціал, активно відпочивають і переключаються на інші види діяльності, отримують нові знання й уміння в частині рухової активності, раціонального харчування, ведення здорового способу життя. У цьому аспекті спортивний бізнес виступає найважливішим елементом процесу відтворення якісної робочої сили, розвитку і зміцнення трудових ресурсів.

Виконуючи функцію реабілітації та відновлення потенціалу робочої сили, спортивний бізнес частково вивільняє фінансові та матеріальні ресурси держави. Уряд, таким чином, отримує за рахунок розвитку спортивного бізнесу одразу кілька корисних ефектів, які полягають:

1. у зниженні державного фінансування різноманітних фізкультурно-спортивних програм федерального і місцевого рівня;
2. у розвитку соціально значущої сфери підприємницької діяльності, за рахунок якої оздоровлюється населення і створюються нові робочі місця;
3. знижується споживання алкоголю і тютюну, рівень злочинності;
4. за рахунок спортивного бізнесу збільшуються податкові надходження до бюджетів усіх рівнів.

Самостійною галуззю економіки спортивних і видовищно-масових заходів є туризм. У світовій економіці роль туризму постійно зростає. Будучи однією з найбільших, високоприбуткових і найдинамічніших галузей, поступаючись за прибутковістю лише видобутку і переробці нафти, туризм, за даними Всесвітньої Туристської Організації, забезпечує 10% обороту виробничо-сервісного ринку планети. На сферу туризму припадає близько 6% світового валового національного продукту, 7% світових інвестицій, кожне 16-те робоче місце, 11% світових споживчих витрат, 5% усіх податкових надходжень. Ці цифри характеризують прямий економічний ефект індустрії туризму.

Незважаючи на ту обставину, що туризм є самостійною галуззю економіки, він найтіснішим і найбезпосереднішим чином пов'язаний зі спортивною індустрією, причому зв'язок цей згодом оформлюється дедалі рельєфніше і його неважко простежити на прикладі туристичних ринків Західної Європи. Так, наприклад, частка спортивного та подієвого туризму зросла останніми роками за зимовими видами спорту на 20%, а за літніми видами - на 80%. Цей процес, як зазначають фахівці, характерний не тільки для Західної Європи. Експерти в галузі туризму констатують, що «найбільший внесок у цю тенденцію вносить зростаюча популярність зимових видів спорту, а також поїздок на далекі відстані в країни, де літній період припадає на європейську зиму. Серед видів туризму найбільшою популярністю користується спортивний і круїзний туризм».

Вкрай високе значення спорту в інноваційних економічних процесах. Для того щоб нові технології, дослідно-конструкторські розробки та інші атрибути науково-технічного прогресу впровадилися в господарську практику, необхідні їхні всебічні випробування. Такі різнопланові випробування нових ідей, матеріалів, технологій, двигунів, моторних оли, шин та інших виробів дає спорт вищих досягнень. Саме в спортивних змаганнях, в екстремальних умовах, виявляються найкращі якості нових розробок, їхня зручність, економічність та інші експлуатаційні характеристики. Водночас у граничних режимах роботи виявляються і слабкі сторони тих чи інших матеріалів або компонентів конструкцій, стають яснішими можливі шляхи усунення недоліків і напрямки перспективної модернізації виробів. Так, більшість нових моторних і трансмісійних оли, двигунів і шин пройшли перевірку в перегонах «Формула-

1», у багатоденних мотоциклетних перегонах, у ралі «Париж - Дакар» та інших аналогічних змаганнях.

Високі вимоги спортсменів призвели до створення надлегких перегонових велосипедів із композитних матеріалів, нових технологій створення спортивного взуття, тканин, захисних окулярів, шоломів, ковзанів, лиж, а також багатьох інших виробів.

Література:

1. Криштанович С. Спортивний менеджмент : навч. посіб. Львів : ЛДУФК, 2020. 207 с.
2. Брич В. Я. Креативний менеджмент : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 220 с.
3. Танклевська Н. С. Сучасні концепції спортивного менеджменту. *Фінансовий простір*. 2020. № 1 (37). С. 52–62.

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Романенко О.Ю.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Спортивна галузь України, як важливий елемент соціально-економічного прогресу держави, вимагає впровадження сучасних підходів у сферах управління, фінансування та інтеграції в європейський спортивний простір. Застосування досвіду країн Європи може стати ключовим фактором для підвищення міжнародної конкурентоспроможності, залучення інвестицій і формування ефективної економічної моделі в цій сфері [1].

Аналізуючи стан Сучасного розвитку спортивної економіки в Україні бачимо низку властивих для нашої держави проблем, а саме:

1. Недостатнє державне фінансування. Частка витрат на спорт та фізичну культуру у державному бюджеті залишається досить низькою.
2. Обмежена участь приватного капіталу. Механізми державно-приватного партнерства розвинені слабо, а система податкових стимулів для інвесторів у спорт недостатньо ефективна.
3. Нерозвинена інфраструктура. Брак сучасних спортивних об'єктів стримує розвиток масового спорту та міжнародного туризму, ця проблема загострилася війною.
4. Корупційні ризики та неефективне управління. Відсутність прозорості у використанні коштів створює недовіру потенційним інвесторам.

Використовуючи досвід країн Європейського Союзу як основу для реформ, обговоримо успішні моделі фінансування та управління спортом, які можуть бути адаптовані в Україні:

1. Модель державно-приватного партнерства. У таких країнах, як Німеччина та Франція, приватні інвестори активно фінансують спортивну